

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 11 November 1819.

*I anledning af Stockholms-Posten,
N:o 258 d. år.* (Insändt.)

Bland tidernas onda tecken är sann-
ligen det ett ganska elakt, då Allmän-
hetens ogillande af laglösheter, och ifver
för bevarande af personliga säkerheten,
mötes med en slags förtrytsamhet. Att
medborgare utan ransakning, utan skäl,
antastas till sitt goda namn och rykte,
beröfvas sin frihet och bortslapas i ohygg-
liga fängelser, der blott de största miss-
dådare böra förvaras, tyckes vara en sak,
som skulle väcka den högsta fasa hos
hvar och en, som äger minsta gnista af
moralitet, det ringaste begrepp om de rät-
tigheter samhället förvarat åt sina med-
lemmar. Dock synas ej alla tänka så.

Med stor förvåning läste man, i N:o
258 af Stockholms-Posten, ett slags upp-
sats i anledning af den bekanta Värmdö-
saken. Dess Författare tyckes med
harm anse den ädla ifver, som råder i
de förträffliga reflexionerna i N:o 252 af
Allmänna Journalen, angående nämnda
sak. Huru elektriskt, likt ett åsk-
slag, afskyn för Tit. Röösgrens rysliga
förfarande, meddelat sig åt alla sinnen, är
bekant. Detta lågande nit för personli-
ga säkerhetens helgd, detta entusiastiska
deltagande i de olyckliga föräldrarnes
öde, flammar ännu lika starkt; och
vi hoppas att dagens vanliga nyhetsfläk-
tar ej så snart skola utsläcka denna he-
liga eld. Om man skulle tänka sig någ-

ra Ultras i vårt kära Fädernesland, så
skulle det språk Insändaren forer verke-
ligen vara dem värdigt. Han förargar
sig öfver att en man af Allmänheten vå-
gar ogilla ett förfarande, så förskräckligt
som Röösgrens, derföre att brottet blif-
vit åtaladt vid laglig domstol och just
derigenom blifvit af den natur, att hvar
och en kan fritt yttra sig deröfver. I-
från antagandet af en så vacker grund-
sats, är blott ett steg till förbudet, för en
åklagad, att våga ogilla en orätt falld dom,
och derifrån blott ett till förbudet af all
granskning af saker. — Men vi vilja när-
mare betrakta Insändarens idéer.

För att få tillfälle till något anfall
mot de nämnda reflexionerna, uppställer
han de orimligaste tankar. Hvar finnes
minsta tecken till att reflexionernas för-
fattare sökt förmildra afskyn för det be-
gångna mordet? Eller har någonsin ens
den enfalldigaste af Allmänheten tagit
den verkliga mördarens försvar? Har då
Insändaren så litet delat den allmänna
känslan och tänkesättet i denna sak, att
han ej tagit kunskap om den egentliga
frågan? Men att de olyckliga föräldrar-
ne, sedan deras hjertan blifvit sönder-
slitna af kunskapen om sitt barns rysliga
brott, på en lös anledning blifvit slä-
pade från hus och hem och handterade
värre än de grofvaste brottslingar, det
är hvad man känt och känner harm och
fasa öfver. Att Reflexionernas författare,
i anledning af Röösgrens uppförande,
yttrat, att ryslig tortur blifvit använd

och bödelsnaturer, sådana som Elios, finnas i Sverige, stöter Insändaren på det högsta. Men han medger ju sjelf att Röösgrens använde medel, till sanningens utletande, varit omänskliga? Då man blifvit omänsklig, huru mycket kan väl återstå till dess man hinner blifva såsom Elio? eller kanske hans använde medel, till sanningens utletande, äro mänskliga? I det fallet må Gud bevara oss från mänsklighet hos våra domare. Den slutsats Insändaren drar af författarens harm öfver de blodtörstiga personer, som möjligen kunna finnas här, är så sällsam, att den förtjenar utställas till allmänt åskådande. Är det verkligen Insändarens mening, att *Statens ära skulle lida* deraf att man itrar mot rysliga grymheter af lagskipande magtens tjenare? Om Utländningar tagit kunskap om denna sak, och vi tro att så förhåller sig, männe de ej oändligt mera värdera oss och vår nationalcharakter, att vi framdragit dessa svarta skändligheter i ljuset och befordrat dem till straff, än att de skulle höljas af mörker och de olyckliga offren sucka under nesliga straff och sedan framlefva sina åldriga dagar i sorg och förakt. Om Statens ära lider af något, så är det väl deraf, att rättvisans tjenare, i dess namn, tillåta sig grofva brott, men ej deraf att man befordrar dessa våldverkare till välförtjent straff. Och så tro vi äfven att Utländningar tänka.

Den allmänna vedervilja, hvarmed man läst den underliga Uppsatsen, — åtminstone har författaren till dessa rader ingen hört, som ej yttrat sin förirytelse deröfver — gjorde det visserligen öfverflödigt att yttra sig deröfver; men på det dess författare ej måtte tro att man samtycker om man tiger, har man velat sända detta til gensvar. Sat sapienti.

Till Redacturen af *Nya Extra Posten*.
M. H.

Eder Prospect har lofvat, att Ni icke skulle taga något partie: att Ni icke skulle tråda i spåren af Allmänna Jour-

nalen eller Stockholms-Posten, i hvilka Tidningar man väl får tillåta sig, ibland, de oförsyntaste och mest obetänkta anfall, men utan att den angrepne vinner tillåtelse att der få införa sina påminnelser. Ehuru det dock tyckes vara med saken enligt, att den som gör anfallet, borde äfven befordra försvaret, till kändedom af samma Publicum, som läst det förra. Så handlar åtminstone hvarje Tidnings-Redaction, som är mera mån om att befordra kunskapen om det rätta, än att hägna egna förutfattade meningar. Då det, äfven af egen erfarenhet, blifvit mig bekant, att Allmänna Journalen aldrig ställt sig denna litterära Rättsprincip till efterrättelse, gör jag ej försök en gång, att der få mina *Upplysningar* införda. Utan jag vänder mig till Er, med förfrågan, om Ni skulle vilja framlägga dem för Edert, förmodligen ej så talrika Publicum? Edert förhållande i afseende på denna Skrift, skall afgöra, om Edert löfte, att mottaga Stridskrifter af alla partier, och ovilkorligen trycka dem, var ärligt menadt, eller blott en *captatio benevolentiae* beräknad för tillfället. *) — Stockh. d. 30 Oct. 1819.

L. Hammar-sköld.

Upplysningar vid Recensionen öfver Sednare Delen af *Anteckningarne om Svenska Vitterheten*, inörd i Allm. Journalen N:o 235 — 244.

Den Allmänna Journalisten har nyligen, i anledning af sednare Delen utaf mina *Anteckningar om Svenska Vitterheten*, gjort den upptäckten, att "Ziffror och Facta äro nu mera det falt (Ziffror och Facta?) på hvilket man endast bör nalkas mig," och han vill derfore skynda att stiga ned på detsamma. Det skulle

*) För att bevisa Insändaren, att man, på ärligt Svenskt manér, håller det man lofvat, har man, så snart som möjligt, uppfyllt dess önskan. Dess *Captatio Benevolentiae* var onödigt. — *Ärlighet* varar längst. Det är Redacturens lösen. — Den som tror att andra ljuga, är sjelf ofta på brädden af en lögn. *Sat Sapienti*. (Se slutet af föreg. Art.)

dock tyckas att, då man företager sig granskningen af ett kritiskt-historiskt verk, man genast måste blifva försatt på detta fält. Och alldräminst borde väl den, som, likt Allmänna Journalisten, en gång ställt sig på det håll der han stod, under bedömandet af förra Delen, tala om nedstigande. Jag undrar hvart han skulle taga vägen, om han från den ståndpunkten började att vidare klifva nedföre.

Men han vill dock denna gången fästa sig vid något reellt, d. ä. han vill bestraffa och rätta fel och misstag, och då sådant snarare hos honom är ett uppstigande, så måste jag afven denna gång svara honom. Jag skall då följa honom ut på det fält, han åt sig utmägt, för att se till hvad han der månne företaga sig.

Den som vill rätta bristerna i ett historiskt verk och derunder uppföra sig enligt sträng granskare pligt, har att iagtaga tvenne reglor. Den ena, att samvetsgrant angifva misstagen och sedan tillse att rättelserna äro rigtiga. Mot den förra regeln bryter man, då man, för lättheten att vederlägga det ingen vederläggning behöfver, pådigtar Auctorn föreföreländan dem han icke har; och mot den andra, då den gjorde rättelsen ej kan bevisas vara rigtigare än det man vill rätta. — Jag kan ej inse annat, än att Journalisten felat i båda afseenderna. Den opartiske Läsaren må dömma!

Den första förebräelsen mig gjöres är att jag, genom försäkran att hafva "sett conceptet" till Dramen *Gustaf Adolph och Ebba Brahe*, skulle vilja bevisa att Kon. Gustaf III var författare till samma Piece. Och visserligen hade det varit bra löjligt, att vilja bevisa, hvad ingen menniska någonsin betviffat. Den som vill göra sig besvär att slå upp sid. 8 i denna min sednare Del af *Svenska Fitterheten*, skall dock se, att det icke är Konungens författareskap i allmänhet, utan att, tvärt emot hvad som ofta blifvit yttrat, Konungen verkeligen från början utarbetat denna piece på *Svenska*, icke på *Fransyska*, enligt allmänna menin-

gen, som skulle styrkas; och till detta ändamål har jag nämnt den Brouillon, som i Hans Kongl. Maj:ts Konungens Hand-Bibliothek förvaras. — Hvad åter Operan *Gustaf Wasa* angår, så nämnes uttryckligen, sidd. 12 & 20, att Konung Gustaf III, till den författat ett Plan-utkast. Men att det, som, under Titel *Gustaf Wasa*, läses i Samlingen af Konungens Skrifter, är hans arbete, kan icke gerna den tro, som jemfört det med den versifierade Piecen bland Kellgrens arbeten, och således sett, att nästan öfverallt behöfves ej mer än transposition af några ord, för att få den Kellgrenska verstacten och rimsluten. Är det då rimligt att tro, det någon menniska, till sådan grad, uppoffrat egen sjelfständighet, att han satt sig ned att, rad för rad, transponera en annans Prosa i versform? Eller är det möjligt, att någon kunnat kalla, ett så mechaniskt versifications-arbete, för "att gifva det lyriska uttrycket?" Derpå kan ingen annan svara ja, än den som tror, att det lyriska uttrycket ligger i blotta yttre dräkten, i versen. Och vill Journalisten se bevis på, att flere än Jag och min, så kallade vapendragare, ansett det väsendtliga och hufvudsakliga i denna Piece, tillhöra Kellgren, så läse han sid. 287 i Stenhammars Arbeten, sid. 429 i 2:a Bandet af Silverstolpes Literatur-Tidning, och sid. 338 af *Allgem. Litterar. Anzeiger*, för 1796 (N:o 31). Då det nu, af Naumanns Biographie, i *Musik. Zeitung* för 1811, är bekant, att denna Compositeur erhållit till skänks af Konungen hans utkast, *Stizze*, (ej för att vid compositionen på något sätt begagnas — sådant har jag aldrig sagt) och att han fört det med sig ur riket, så ansåg jag mig ej berättigad att som Konungens verk bedömma — och hvartill tjente det då att nämna den? — en piece, hvars ägthet, i dess närvarande skick, har så starka skäl emot sig. — Ännu har således Journalisten icke slagit mig med en enda ziffra eller ett enda Factum.

Dock — zifferfelet är ej långt bor-

ta. Enligt hvad redan förut, i Svensk Litteratur-Tidning, blifvit erinradt, utkom första upplagan af Kellgrens Skrifter, år 1796, ej år 1797 & 1798, enligt angifvelsen i min Bok. — Men med facta vill det ej lyckas den stränge Granskaren. Så ungefär förstår jag under ordet *redigera*, att "iordningsätta för tryckning," och i denna mening torde äfven Hr Regnér få heta Redacteur af Kellgrens Skrifter, fastän Samlingen, af hvad bland dem skulle upptagas, af Författaren sjelf var börjad och fullbordad. Att det är etl' att *samla*, och något annat att i *ordningställa* det samlade, det kan endast undfly den, som aldrig haft ordning i det lilla han inom sin trånga hjerna hopsamlat. Det är väl också påtagligt, att Kellgren haft någon mening med det uppdrag han gaf Regnér, och att denna mening måtte halva sträckt sig längre än till correcturläsning, den sal. Hr Lengblom visserligen ensam kunnat förrätta. De stycken Hr Regnér, utom de af Kellgren sjelf utmärkta, i Samlingen upptagit, bevisa också i sjelfva verket, att han med ordningställandet för tryckningen icke varit utan befattning. Således står ännu äfven min, sid. 12, gjorda uppgift vid sitt värde.

Nå, än berättelsen, om Kellgrens resa öfver Sundet. — Möjligtvis har jag felat i denna uppgift; visst är dock, att jag för den, haft en auctoritet, hvilken jag dock nu icke kan erinra att nämna. Likväl, om han rest öfver Sundet eller blott till Sundet (se Kellgrens Lefverne, framför hans Skrifter), derpå ankommer mindre. — Det vigtiga är att veta, om den bekantskap han gjorde med Danska Litteraturen och nämligen med Baggesen, samt, genom den, med Tysklands Vitterhet och med Kloppstock, haft på honom sjelf och på skaplynnat af hans poesi, det inflytande jag angifvit. Rec. påstår (2. sid. af 236), det jag skulle hafva sagt, att bekantskapen med des-

sa båda Skalder, öfvervåldigade Kellgren "med upptäckten af sin egen nullitet" — ett af de fräckaste utbrott af Allmänna Journalismen *) vi nyligen sett prof på. Jag har sagt "upptäckten af nulliteten i de fleste af hans föregående bemödanden." Och det måste finnas en stor skillnad emellan en Författares egen nullitet och nulliteten af hans bemödanden. Det är också, i sjelfva verket, ingen ting, som som starkare bevisar den förra, än omöjligheten att, oagadt bibragt utvidgad upplysning, inse den sednare. Denna egenskap, denna, att jag så må säga, skefhets chrySTALLISERING i hjerna och hjerta, som utmärker Allmänna Journals-Redactionen, och är en följd af naturlig inskränkning, felande kunskaper och brist på litterariskt intresse, den egde sannerligen icke Kellgren. Han älskade, med passion, Svenska Vitterheten och satte dess ära vida högre än sin egen; dertföre sköt han icke ifrån sig väckelsen till något bättre. Rec. nekar dock att Baggesen kunnat gifva Kellgren en sådan väckelse. Man behöfver dock blott, för att härom stadga sin öfvertygelse, läsa Kellgrens egna ord i anmärkningarne till Sagan *Byxorna*, eller att efterse de många stycken, dem han uttryckligen angifvit som öfversättningar efter Baggesen, om man icke skulle ha sinne för att fatta den bestämdt olika tonen, som utmärker Kellgrens sednare Skaldestycken från hans äldre, t. ex. Poemerna: *Nya Skapelsen* och *Till Christina*, med Sången till *Bachus och Kärleken*. (Forts. e. a. g.)

*) Väsentet af detta litterära missfoster utgöres af uppenbar förfalskning och formen af de så kallade *centones Wallmarci*, bestående i en total omkastning, uteslutning, tillsättning och upplösning och nedvändning af en Auctors ord och bokstäfver. Dess tendens är att gifva ett skenskal till uppenbar smådelse.